

Deloitte Kiber Təhlükəsizlik və Texnologiya Xəbərlərinin icmalı 15-ci buraxılış

Azərbaycan

Kaspersky azərbaycanlı sosial şəbəkə istifadəçilərini ayıq-sayıq olmağa çağırır

Bu günlərdə, Daxili İşlər Nazirliyi sosial şəbəkələrdə dələduzluq faktları ilə bağlı vətəndaşlara xəbərdarlıq edib. Nazirliyin məlumatına görə, son dövrlər dələduzluqla məşğul olan bəzi şəxslərin sosial media və elan saytları üzərindən ticarət edən vətəndaşların satışı çıxardığı məhsulları guya almaq məqsədilə özünün ölkədə olmadığını, həmçinin uzaq məsafədə olduğunu əsas gətirərək ödənişi onlayn yolla edəcəyini bildirib bank kartı məlumatlarının əldə edilməsi hallarına rast gəlinməkdədir.

Mənbə: xeberler.az, 1 iyul 2021

Azərbaycanda elektron sağılamlıq kartlarının verilməsi dayandırılır

Yaxın gələcəkdə Azərbaycanda elektron sağılamlıq kartlarının verilməsi dayandırılacaq. Bu barədə Səhiyyə Nazirliyinin Səhiyyənin İnformasiyalaşdırılması Mərkəzindən bildirilib. Mərkəzdən qeyd olunub ki, artıq vətəndaşlara aid sağılamlıq haqqında və digər məlumatlar onların şəxsiyyət vəsiqələrinə inteqrasiya olunacaq.

Mənbə: [xeberler.az](#), 1 iyul 2021

Azərbaycan kibertəhlükəsizliyə görə MDB-də ilk 3-lükdə qərarlaşıb

Azərbaycan kibertəhlükəsizliyə görə dünya ölkələri arasında mövqeyi son iki ildə 15 pillə yaxşılaşaraq 40-cı, MDB regionunda isə bir pillə yüksələrək 3-cü yerdə qərarlaşıb. Bu barədə Beynəlxalq Telekomunikasiya İttifaqının (ITU) hər il yaydığı "Qlobal Kibertəhlükəsizlik İndeksi"nin (The Global Cybersecurity Index – GCI) 2020-ci il üçün buraxılışında qeyd edilib. Hesabata görə, Azərbaycan mümkün 100 baldan 89,31 bal toplayıb ki, bu da 5 kateqoriya üzrə hesablanıb. Belə ki, rəsmi Bakı leqal ölçmələr üzrə 20, texniki ölçmələr üzrə 19,19, təşkilatçılıq üzrə ölçmələrdə 13,14, potensialın inkişaf etdirilməsi üzrə 16,99 və kooperativ ölçmələr üzrə isə 20 bal toplayıb.

Mənbə: [xeberler.az](#), 5 iyul 2021

Azərbaycan "Şərq Tərəfdaşlığı" ölkələri ilə regional rouminq sazişi imzalayacaq

Azərbaycan "Şərq Tərəfdaşlığı" təşəbbüsünə qoşulan ölkələrlə regional rouminq sazişi imzalayacaq. Bu barədə Azərbaycan Nəqliyyat, Rabitə və Yüksək Texnologiyalar Nazirliyindən bildirilib. Qeyd olunub ki, nazirlik uzun illərdir həm "Şərq Tərəfdaşlığı" ölkələri, həm də Avropa İttifaqı (Aİ) ölkələrinin telekommunikasiya tənzimləyiciləri ilə sıx əməkdaşlıq edir. "Şərq Tərəfdaşlığı" ölkələri ilə imzalanacaq sazişinə əsasən vətəndaşlarımız gələcəkdə Gürcüstan, Ukrayna, Belarus və Moldovaya səyahət etdikləri zaman sərfəli rouminq tariflərindən yararlana biləcəklər.

Mənbə: [xeberler.az](#), 9 iyul 2021

Azərbaycanda elektron tədrisin idarə olunmasının üsulları hazırlanır

Azərbaycanda "Education 4.0" platformasında "Data Mining" (məlumat hasilatı) texnologiyasının tətbiqi ilə elektron tədrisin idarə olunmasının səmərəliliyinin artırılması üsulları hazırlanır. Bu barədə Azərbaycan Milli Elmlər Akademiyasının İnformasiya Texnologiyaları İnstitutundan bildirilib. İnstitutdan qeyd edilib ki, "Education 4.0" platformasında "Data Mining" və "Big Data" kimi texnologiyaların tətbiqi zamanın tələbidir.

Mənbə: [xeberler.az](#), 13 iyul 2021

Azərbaycanda milli antiplagiat xidməti yaradılır

AMEA İnformasiya Texnologiyaları İnstitutu tərəfindən milli antiplagiat xidmətinin yaradılması konsepsiyası işlənir. İnstitutdan verilən məlumata görə, görülən işlər çərçivəsində plagiatlıq və piratçılıq anlayışları, plagiatlığın növləri və onu yaradan səbəblər müəyyənləşdirilib. Plagiatlıqla

mübarizə metodları, o cümlədən antiplagiat proqram vasitələri əsas göstəricilərə görə təhlil edilib. Azərbaycanda antiplagiat xidmətləri araşdırılıb və hazırda İnstitutda Plagiatlıqla Mübarizə Xidməti fəaliyyətə başlayıb.

Mənbə: xeberler.az, 15 iyul 2021

MHM-də Kiber Hücumların Simulyasiya Laboratoriyası yaradılıb

Nəqliyyat, Rabitə və Yüksək Texnologiyalar Nazirliyinin Məlumat Hesablama Mərkəzinin nəzdində Kiber Hücumların Simulyasiya Laboratoriyası yaradılıb. Laboratoriyada kiber təhlükəsizliklə bağlı proseslər araşdırılacaq, bu sahə üzrə mütəxəssislər hazırlanacaq, baş verə biləcək kiber hücumlara qarşı həmlələr həyata keçiriləcək. Həmçinin sistemlərdəki boşluqların yoxlanılması, təhlükəsizlik auditi xidmətinin göstərilməsi planlaşdırılır. Mütəxəssislər tərəfindən mütəmadi simulyasiya hücumlarının həyata keçiriləcəyi laboratoriyada qurumun layihələri, eləcə də digər qurumların istifadəsi üçün nəzərdə tutulan IT hesabatların hazırlanması da mümkün olacaq.

Mənbə: xeberler.az, 16 iyul 2021

SOCAR və tərəfdaşları kibertəhlükəsizlik üzrə peşəkar kurslar təşkil edir

Dövlət Neft Şirkəti (SOCAR) strateji hədəflərindən biri olan rəqəmsal transformasiyanın uğurla həyata keçirilməsi və bu sahədə yerli kadr potensialının inkişaf etdirilməsi məqsədilə 2021-ci ilin iyulundan 2022-ci ilin fevralına kimi kibertəhlükəsizlik və data (verilənlər) təhlili üzrə peşəkar kurslar təşkil edir. SOCAR Midstream Sosial Sərmayə Təşəbbüsləri Çərçivəsində təşkil olunan kurslarda əsas məqsəd Azərbaycan Respublikası Prezidentinin "Rəqəmsal transformasiya sahəsində idarəetmənin təkmilləşdirilməsi" haqqında 27 aprel 2021-ci il tarixli Fərmanından irəli gələn vəzifələrin yerinə yetirilməsi, data təhlili və kibertəhlükəsizlik sahəsi ilə maraqlanan şəxslərin bilik və bacarıqlarının artırılması və potensialının aşkara çıxarılması, gənclər arasında bu sahələrə maraq və motivasiya yaradılması, onların karyera potensialının yüksəldilməsidir.

Mənbə: xeberler.az, 28 iyul 2021

MDB

Rusiya

Rusiyada məxfi məlumatların qəsdən sızmasının payı dünya sayını keçdi

"Kommersant", InfoWatch hesabatlarına istinadən, 2020 -ci ildə Rusiyada gizli məlumatların qəsdən sızmasının payının dünya rəqəmlərini aşaraq 79.7%-ə çatdığını bildirdi. Ümumiyyətlə, global informasiya sızmalarının 16,9% -i Rusiya Federasiyasının payına düşür. Onların 40% -dən çoxu texnologiya və maliyyə sahələrində idi. Yalnız bir il ərzində 100 milyondan çox şəxsi məlumat və ödəniş məlumatı qeydləri sızdı. Rusiyada kommertiya və hökumət təşkilatlarından qəsdən sızmaların sayı son bir ildə 60% artıb.

Mənbə: banki.ru, 5 iyul, 2021

Banklar sistemlərinə kiberhücumların artımını qeyd edirlər

Rusiya bankları kiber cinayətkarlar tərəfindən informasiya infrastrukturuna hücum etmək cəhdlərinin artdığını qeyd edir: hər həftə SberBank informasiya sistemlərinə və xidmətlərinə 100-ə yaxın kiber hücum görür, DDoS hücumlarının sayı isə keçən ilə nisbətən dörd dəfə artdı; VTB -də - bu ilin beş ayında 1,2 milyon cəhd, bütün keçən il isə 750 min; "Vedomosti" kredit təşkilatlarının nümayəndələrinə istinadən yazır ki, Moskva Kredit Bankı hücumların sayının artdığını qeyd edir və bunu cinayətlərin kiber məkana keçməsi ilə əlaqələndirir.

Mənbə: banki.ru, 6 iyul, 2021

Mütəxəssislər 2021 -ci ilin ən böyük kiber təhdidləri barədə xəbərdarlıq ediblər

YuMoney -dən verilən məlumata görə, 2021 -ci ildə ən çox yayılmış fırıldaqçılıq növü, sosial mühəndislikdən istifadə edərək bank müştərilərinə birbaşa hücumlardır. Şirkətin mütəxəssisləri qeyd ediblər ki, Mərkəzi Bankdan gələn məlumatlara görə, söhbət milyonlarla icazəsiz köçürmədən gedir. Həmçinin, kiber təhdidlərdən biri də fidyə proqramı troyanlarıdır - məlum boşluqlar vasitəsilə təşkilatlara edilən zərərverici hücumlar.

Mənbə: banki.ru, 9 iyul, 2021

Sberbank Rusiyadakı böyük şirkətlərə haker hücumlarının olma ehtimalını etiraf etdi

SberBank, ABŞ -da kiber cinayətkarların ən böyük müəssisələrin fəaliyyətini iflic edərək, onlara böyük ziyan vurduğu kimi, Rusiyada da böyük şirkətlərə haker hücumlarının olma ehtimalını etiraf edir. TASS xəbər verir ki, bunu Sberbank -ın idarə heyətinin sədr müavini Stanislav Kuznetsov Cyber Polygon -un kənarında jurnalistlərə bildirib. Kuznetsov qeyd etdi ki, bu gün ən təhlükəli təhdidlər indi hackerlər tərəfindən fəal şəkildə yayılan virus infeksiyaları və virus fidyə proqramlarıdır.

Mənbə: banki.ru, 9 iyul, 2021

KİV: Mərkəzi Bank, banklara ekosistemlərinin iştirakçıları vasitəsi ilə edilən hücumlar barədə xəbərdarlıq etdi

Mərkəzi Bank, ekosistemlərinin iştirakçıları, əsasən də ana təşkilatların informasiya ehtiyatlarına, məlumat bazalarına çıxışı olan kiçik təşkilatlar vasitəsilə bankların "yoluxma" riskləri haqqında məlumat verdi. Eyni zamanda, "Vedomosti" Mərkəzi Bankın nümayəndəsinə istinadən yazır ki, ekosistem iştirakçıları bir çox hallarda riskləri müstəqil qiymətləndirə və informasiya təhlükəsizliyini təmin edə bilmirlər; təcavüzkarlar ekosistemlərə hücum etməkdə maraqlıdırlarsa, sadəcə zəif bir əlaqə tapırlar

Mənbə: banki.ru, 14 iyul, 2021

Mütəxəssislər distant şəkildə (məsafədən) çalışan işçilərin şirkətlər üçün yaratdığı kiber risklərdən danışırlar

"İzvestiya" yazır ki, məsafədən iş rejiminə keçid şirkətlər üçün kiber riskləri əhəmiyyətli dərəcədə artırır. Bu, Check Point -in araşdırmasında deyilir. Hücum sayında ən əhəmiyyətli artımı maliyyə (54%), kommunal xidmətlər (52%) və istehsal (47%) sektorlarının nümayəndələri bildirmişlər. Check

Point Software Technologies -in tərəfdaşları ilə işləyən sistem mühəndisləri qrupunun rəhbəri Aleksey Beloglazov bildirdi ki, "bir çox şirkət bir neçə fərqli həll tətbiq edir, onları idarə etmək IT mütəxəssisləri və təhlükəsizlik mütəxəssisləri üçün daha çətindir, bütün təhlükə mənzərəsini görmürlər".

Mənbə: banki.ru, 15 iyul, 2021

Fırıldaqqılar 2021 -ci ildə bank saytlarını saxtalaşdırmağa daha çox başladılar

2021 -ci ildə fıırıldaqqılar Rusiya kredit təşkilatlarının veb saytlarını saxtalaşdırmağa daha çox başladılar: hal -hazırda 3258 yalançı bank müəyyən edilmişdir ki, bu da keçən il aşkar edilən rəqəmin 75% -ni təşkil edir. Fıışınq saytlarının bankların veb qaynaqlarını mümkün qədər yaxından kopyaladığı qeyd olunur: fıırıldaqqılar interfeysi müxtəlif kredit təşkilatlarına uyğunlaşdırır və tanınmış bank məhsullarının dizaynını yenidən tərtib edirlər.

Mənbə: banki.ru, 26 iyul, 2021

Mütəxəssislər hakerlərə kod yazmaqda kömək edə biləcək bir xidmətin ortaya çıxdığını bildirdilər

"İzvestiya" yazır ki, neyron şəbəkə əsasında yaradılmış və proqramçıların işini asanlaşdırmaq üçün hazırlanmış Copilot xidmətindən zərərli proqram təminatçıları istifadə edə bilirlər. Bu, rusiyalı kibertəhlükəsizlik mütəxəssislərinin gəldiyi qənaətdir.

Mənbə: banki.ru, 28 iyul, 2021

Moskva metrosunda sərnışinlərin iştirakı ilə Face Pay texnologiyasının sınaqları başladı

Moskva Nəqliyyat və Yol İnfrastrukturunun İnkişafı Departamentinin mətbuat xidmətindən verilən məlumata görə, Moskva metrosunda sərnışinlərin iştirakı ilə Face Pay texnologiyasının sınaqları başlayır. İlk mərhələdə xidmətin sınağı 1000 sərnışini əhatə edəcək. Maraqlananlar iştirak etmək üçün ərizə doldurmalıdır. Gediş haqqının ödəmə üsullarının sayına görə Moskva metrosunun lider olduğu və bu üsulların hamısının qalacağı qeyd olunur. Face Pay sərnışinlər üçün başqa bir rahat xidmət olacaq, lakin bu məcburi deyil. "Əminik ki, bu metodu trendləri izləyən və müasir texnologiyaları sevən on minlərlə moskvalı seçəcək", - mətbuat xidməti vurğulayıb.

Mənbə: banki.ru, 31 iyul, 2021

Qazaxıstan

Qazaxıstan Respublikasında kiberhücumların sayı ildə 20% artmışdır

KZ-CERT kompüter insidentlərinə cavab xidmətinə görə, bu ilin birinci yarısında 13,9 mindən çox informasiya təhlükəsizliyi insidenti qeydə alınmışdır ki, bu da ötən ilin eyni dövrü ilə müqayisədə 20,1% çoxdur. Bu indiyə qədər qeydə alınan ən yüksək göstəricidir.

Mənbə: profit.kz, 8 iyul, 2021

Qazaxıstan internetdə yoluxma riskinə görə dünyada 9 -cu yerdədir

BMT -nin Beynəlxalq Telekomunikasiya Birliyinin son hesabatında Qazaxıstanın kiber hazırlıq reytingində 31 -ci yerdə olduğu bildirildi. Ekspertlərin fikrincə, Qazaxıstanın kiber hazırlığının güclü tərəfləri, informasiya və kiber təhlükəsizliyin təmin edilməsi ilə məşğul olan orqanlar arasında texniki qurumların və tərəfdaşlığın yaradılması və gücləndirilməsinə yönəlmiş texniki, qanunvericilik və kooperativ tədbirlərdir. Kiber təhdidlərə gəlincə, Qazaxıstan inamla müxtəlif göstəricilərə görə reytinglərin ən üst sıralarında yer alır.

Mənbə: profit.kz, 8 iyul, 2021

Qırğızstan

Qırğızstan kibertəhlükəsizlik göstəricilərinə görə 19 pillə yüksəldi

Qırğızstan Qlobal kibertəhlükəsizlik indeksinə görə 2018-2020 -ci illərdə 111 -ci yerdən 92 -ci yerə yüksəldi. Bu məlumat Rəqəmsal İnkişaf Nazirliyi tərəfindən verilir. Qırğızstan kibertəhlükəsizlik sahəsində də inkişaf göstərərək 2020 -ci ilin sonuna MDB ölkələri arasında yeddinci yerdə qərarlaşdı. Qlobal Kiber Təhlükəsizlik İndeksi hüquqi, texniki və təşkilati göstəriciləri nəzərə alır.

Mənbə: 24.kg, 2 iyul, 2021

deloitte.az

Deloitte adı Deloitte Touche Tohmatsu Limited şəbəkəsinə daxil olan üzv şirkətlərdən birinə və ya bir neçəsinə və əlaqədar müəssisələrinə aid ola bilər. DTTL ("Deloitte Qlobal") və bu şəbəkəyə daxil olan hər bir üzv şirkət ayrı-ayrılıqda hüquqi şəxslər və müstəqil müəssisələrdir. DTTL müştərilərə xidmətlər göstərmir. Ətraflı məlumat üçün www.deloitte.com/about sahifəsinə daxil olun.

Deloitte qlobal səviyyədə audit və əminlik, konsaltinq, maliyyə, risk, vergi üzrə məsləhət xidməti və digər əlaqədar xidmətlər göstərən aparıcı markalardandır. 150-dən çox ölkədə və ərazidə xidmətlər göstərən üzv şirkətlər şəbəkəsi Fortune Global 500® üzrə beş şirkətdən dördünə öz xidmətlərini göstərir. Deloitte-un təxminən 330,000 peşəkar mütəxəssisinin təklif etdiyi fərq yaradan həllər haqqında ətraflı məlumat üçün www.deloitte.com/about sahifəsinə daxil olun.

Bu məlumatda yalnız ümumi informasiya əks olunur və Deloitte Touche Tohmatsu Limited şirkətlərindən, onun üzv şirkətlərindən və ya əlaqədar müəssisələrdən (birlikdə "Deloitte Şəbəkəsi") hər hansı biri bu məlumat vasitəsilə peşəkar məsləhətləşmə və ya xidmətlər təmin etmir. Maliyyə fəaliyyətinizə və ya müəssisənizə təsir göstərə biləcək hər hansı qərarlar qəbul etməzdən və ya tədbirlər görməzdən əvvəl peşəkar mütəxəssis ilə məsləhətləşmək daha məqsədəuyğundur. Deloitte Şəbəkəsinə daxil olan heç bir müəssisə bu məlumata istinad edən hər hansı şəxsin məruz qaldığı zərəərə görə məsuliyyət daşımır.

Nobel pr. 25E, Bakı Ağ Şəhər Ofis Binası
Bakı, AZ1025, Azərbaycan Respublikası

© 2021 Deloitte & Touche MMAC. Bütün hüquqlar qorunur.